

Hjorteforvaltning i Aurland

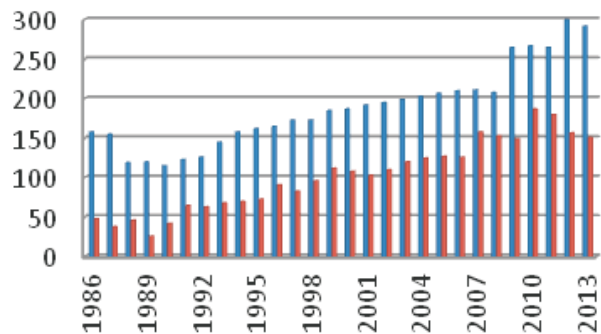
Få ting opptek folk så mykje som hjortejakt. Det vert snakka og meint mykje. Ofte er det minst like mange meiningar som det er jegerar. I denne brosjyra freistar viltforvaltninga å samla kunnskap om hjorten i kommunen slik at me alle har ein felles platform å diskutera utifrå - så får kvar jeger og kvart vald fargeleggja med egne erfaringar.

Til slutt kjem ei hugseliste over reglar knytt til jaktutøvinga.

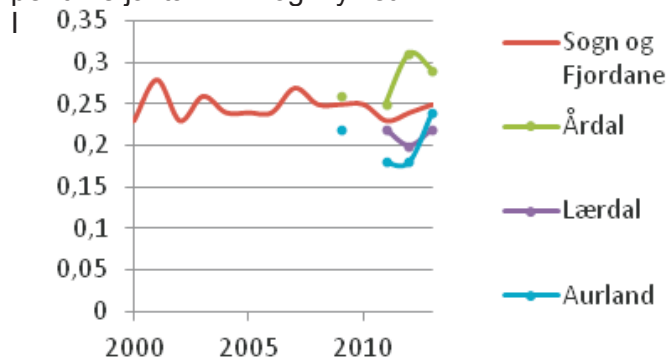
felles landbrukskontor
ÅLA

Kor mykje hjort?

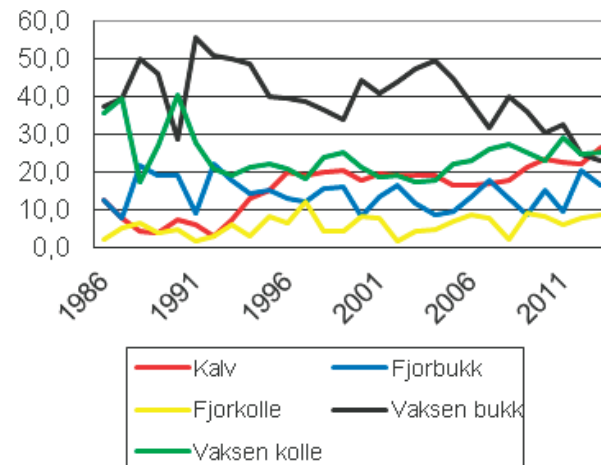
Figuren syner tal tildelte (blå) og felte (raud) hjort i Aurland. Det har vore ei markert auke i felte dyr. Fellinginga i 2010 var ein førebels topp, med 187 felte dyr. Dette er ei auke på 390% frå 1986. I fylket har det i same periode vore ein auke på 308%. Ofte ser me at ein fellingstopp kjem om lag 2-3 år etter "bestandstoppen". Jegerane "vil" fella meir hjort, men må nytta meir tid på å finna hjorten. For område med gode tidsseriar på sett-hjort, finn ein dette att i at tal timar jakta per felte dyr har auka. Aurland har ikkje så gode tal endå, men me lyt anta at dette og gjeld her.

Når ein anslår kor mykje hjort det er i eit område er det vanleg å ganga fellingstalet med 4. I "stabile bestandar" kan ein anta at dette er meir rett enn i bestandar i stor endring. Likvel er det ikkje godt å veta heilt kor stor bestanden er. Kor mange dyr me ser i jakta (sett hjort per time) vil syne eit meir "rett" bilete av bestanden frå år til år viss me er flinke til å levera inn skjema. Då kan forvaltninga vera raskare til å reagere enn om me må venta til me ser endring i fellingstala. Figuren under syner kor mange dyr me ser per time jakta i ÅLA og i fylket.

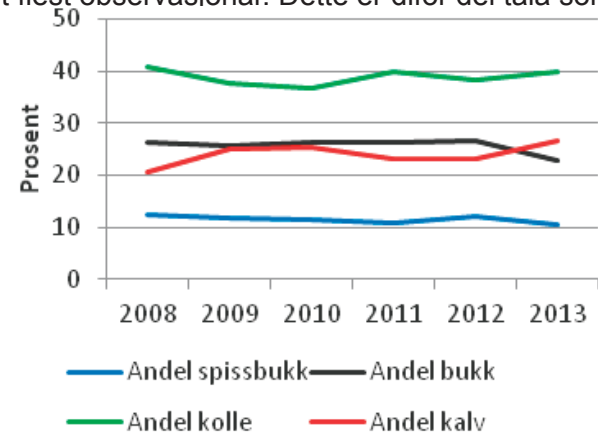

Aurland vert det felt i snitt ein hjort (i 2010) per 1722 daa teljande areal (Lærdal:953 daa per felte dyr). Fellinginga har endra seg frå å ha ein overvekt av vaksen bukk (55% i 1991), til no å fordela seg betre på kategoriane. i tråd med fordelingsnøkkelen.

Korleis hjort?

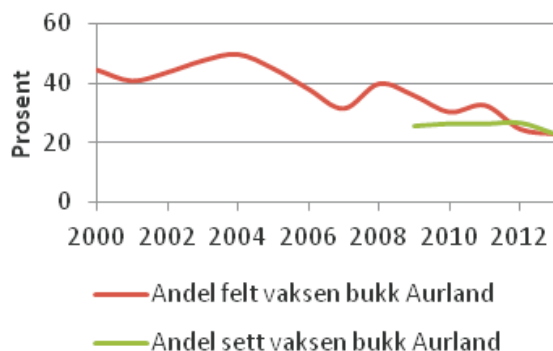
Vel så viktig som kor mange hjort me har, er kva slags hjort me har. Kva kjønn, kva alder og korleis er kondisjonen? Sett hjort dataa fortel kva dyr som er i skogen. I 2013 har jegerane i Aurland identifisert 922 individ av hjort gjennom jakta. Nokre dyr er sjølv sagt sett fleire gonger, men statistisk skal dette vere ein god "strukturteljning" av bestanden. Det kan naturlegvis vere feilkjelder i kva for dyr som er lettast å observera, men me legg til grunn at dette er likt frå år til år, så endringa over tid er viktigst å følgja med på. I Aurland er det tala frå 2010 og 2013 som er basert på klart flest observasjonar. Dette er difor dei tala som er

mest å stole på. Figuren syner bestandssamanse-
tjinga i Aurland ut ifrå sett hjort tala. Tala er i prosent.
Aurland og Årdal ser om lag like mykje bukk som
kolle i jakta. Lærdal derimot så i 2013 66% meir kolle
enn bukk. Aurland har gjennom åra hatt høg bukke-
avskytning. Det verker difor som at Aurland må ha ein
netto innvandring av bukk.

Jaktpreferanse

Forvaltninga deler ut løyva fordelt på kategori. I tillegg
har jegeren kanskje eit ønskje om å skyta spesielle
type dyr. I lag vert dette jaktpreferansen. Viss me to-
talt sett skyt meir enn me observerar av ein kategori,
prefererer me denne kategorien. Dette kan over tid
føra til at det vert mindre av til dømes vaksen bukk.
Figuren under syner jaktpreferanse for vaksen bukk i
Aurland. Me har ikkje tal frå sett hjort i heile perioden,
difor er den grønne lina kortare.

Som de kan sjå skyt me no ein om lag like stor andel
vaksen bukk som det me ser. Kor mykje vaksen bukk
me såg for 10 år sida har me ikkje tal på. Men truleg
har me nok beskatta bukkane tøft. Igjen kan ein tru
at det er innvandring av ungbukkar som har gjort at
Aurland har kunna skyta såpass mykje bukk og sam-
stundes fortsetta å sjå såpass mykje vaksen bukk.
Å spara dei store bukkane er uansett fornuftig for å
ta vare på "avlstdyra". Til dømes er dei største gevira
ofte eit resultat av gode genar for eigenskapen. Viss
desse systematisk vert luka ut av bestanden, vil slike
gevir verta meir sjeldsynt. Dette er ei felles oppgåve
som alle valda lyt ha i bakhovudet under jakta.

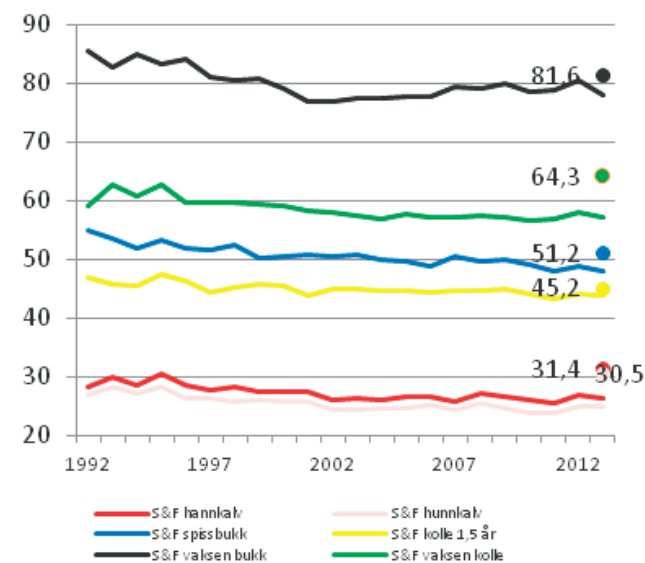
Alder

I 2013 hadde me innsamling av kjevar (for aldersbes-
temming) og slaktevektar (kondisjon) i kommunen.
Me fekk inn utruleg godt med materiale i Aurland!. Di
større materiale, di sikrere tal vert det. I Aurland syner
aldersbestemminga at snittalderen på vaksen bukk er
4 år og den eldste som vart felt var 10 år (denne had-
de 5+5 takkar). Grunnlaget for aldersgjennomsnitt på
vaksen bukk er 36 individ. I Noreg er snittalderen på
felt vaksen bukk berre 3 år, medan Årdal og Lærdal
hadde henholdsvis 5,6 og 5,2 år i 2013. Jaktpreferan-
sen tydar på at me no tek ut om lag den andelen vak-
sen bukk me ser i skogen. Viss det er rett at me i liten
grad systematisk let mindre bukkar passera posten
for å venta på større bukkar, kan me tru at Aurland
har ein forholdsvis god alder på bukkane. Det er lite
"naturleg" dødelegheit knytt til alder hjå hjortebukkar
før dei vert om lag 13 år, men då daudar til gjengjeld
dei aller fleste før dei er 17 år. Den eldste felte buk-
ken i Noreg vart 22 år. Snittalderen for vaksne koller
Aurland var 5,3 år (utifrå 31 aldersbestemte dyr),
medan den eldste var 11 år. Kollene vert eldre enn
bukane. Naturlig avgang knytt til alder gjer seg ikkje
gjeldande før kolla er om lag 18 år.

Vekt

Eit hovudmønster i økologien er at dyr vert større
nordover og innover i landet. Når eit nytt område
vert kolonisert av ein art, er det liten konkurranse om
maten. Dyra vert store. Når bestanden aukar vert det
fleire om beinet (graset i høve hjorten) og vektene går
ned. Hjorten i eit representativt utval av kommunar i
Noreg har vorte overvaka særskilt for å vera referan-
ser for alle dei andre kommunane. Utviklinga i slak-
tevekter frå 1991 til i dag er eintydige. Alle har i peri-
oden opplevd ein nedgong i slaktevekter på 10-15%.
Figuren til høgre syner slaktevektene i fylket, medan
dei farga prikkane (merka med snittvekt) er tilsvaran-
de vekter i Aurland i 2013.

Me ser at vektene i Aurland er gode på alle
kategorier i samanlikning med fylket. Vekter for kalv
og ungdyr er mest "sårbare" for tilhøva den aktuelle
sumaren, medan vaksne dyr er betre indikatorar for
kondisjonen i bestanden. Merksemd rundt utviklinga
knytt til vekter kan vera ein måte å følgje med på når

"det vert nok" hjort sett frå naturen sin side. For sam-
funnet elles kan det vera tilhøva rundt til dømes beite-
skade og trafikk som set "øvre grense" for storleiken
på bestanden.

Hugs på i jakta:

- Ha med gyldig jegeravgiftskort, bevis for avlagt skyteprøve og våpenkort. I tillegg har kvar jeger ansvaret for tilgang til godkjent ettersøkshund. Viss ikkje slik hund er med under jakta, skal skriftleg avtale om tilgang på godkjent ettersøks-
hund medbringast under jakta.
- Bruk av kunstig lys i ettersøk av hjortevilt er frå og med 2014 lovleg. Slik bruk av lys skal meldast til jaktrettshavar OG politi (telefon 02800) før ettersøket startar.
- Dersom pliktig ettersøk første dag er utan resultat, SKAL jeger underrette jaktrettshavar OG kommunen om dei faktiske forhold. Kom-
munen kan kontaktast ved Knut Fredrik Øi (tlf 93059637). Viss Øi ikkje er tilgjengeleg, skal det meldast ifrå til politiet (telefon 02800). Jeger og jaktlag er pliktige til å fortsette ettersøket dagen etterpå også. Resultatet skal meldast kommunen, som avgjer kva som skal skje vidare. Retten til å forfølgja påskote dyr på anna vald gjeld berre ut den dagen påskote dyr kom inn på valdet.